

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปด้วยแบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น: กรณีศึกษาดำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนตำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนทั่วไปตำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้แบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปตำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในลำดับ ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป และระดับความสุขส่วนบุคคล ครัวเรือน และชุมชนของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. การประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. การอภิปรายผล

1. ลักษณะทั่วไป และระดับความสุขส่วนบุคคล ครัวเรือน และชุมชนของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป

ในการจำแนกคุณลักษณะของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปที่ศึกษาในครั้งนี้ มีการกำหนดให้นิยามเพื่อกำหนดคุณสมบัติของครัวเรือนยากจนโดยใช้เกณฑ์พิจารณาเรื่องรายได้ครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. หรือมีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 23,000 บาท/ปี ตามเกณฑ์ของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับรายชื่อครัวเรือนยากจนการประชาคมประจำหมู่บ้าน และรายชื่อครัวเรือนยากจนที่ได้จากผู้ประสานงานพิจารณาหาครัวเรือนยากจนในพื้นที่ตำบลยางคำ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด เข้ามาประกอบการพิจารณาคัดเลือก ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้สามารถจำแนกครัวเรือนยากจนได้ จำนวน 122 ครัวเรือน และครัวเรือนทั่วไป จำนวน 122 ครัวเรือน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 244 ครัวเรือน โดยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังนี้

1. สถานะในครัวเรือน พบว่า สถานะของผู้ประเมินคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขส่วนใหญ่ มีสถานะเป็นหัวหน้าครัวเรือนทั้งในกลุ่มครัวเรือนยากจน และครัวเรือนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 54.9 และร้อยละ 50.8 ตามลำดับ

2. ที่มาของรายได้ พบว่า แหล่งที่มาของรายได้หลักของครัวเรือนยากจน และครัวเรือนทั่วไป มาจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 55.2 และร้อยละ 58.9 รองลงมา คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.6 และร้อยละ 22.3 และลำดับที่สาม คือ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 7.3 และร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

3. รายได้ พบว่า รายได้ต่อเดือนโดยรวมของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปส่วนใหญ่ นั้นมีรายได้ไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 64.8 และร้อยละ 36.1 รองลงมาอยู่ระหว่าง 3,001-5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และร้อยละ 35.2 และลำดับที่สาม พบว่า ครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001-8,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 6.6 และร้อยละ 15.6 ตามลำดับ

4. ที่มาของรายจ่าย พบว่า แหล่งที่มาของรายจ่ายของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปมากที่สุด คือ ค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 23.0 และร้อยละ 19.6 รองลงมา ในครัวเรือนยากจน คือ ค่า น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 21.2 และในครัวเรือนทั่วไปร้อยละ 17.1 เป็นค่าไฟฟ้า ลำดับที่สามใน ครัวเรือนยากจน เป็นค่าไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 18.7 และร้อยละ 17.8 ในครัวเรือนทั่วไปเป็นรายจ่าย ค่า น้ำประปา ส่วนการจ่ายหนี้สินสูงเป็นลำดับที่สี่ของทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง โดยคิดเป็นร้อยละ 15.7 และร้อยละ 15.3 ตามลำดับ

5. รายจ่าย พบว่า รายจ่ายต่อเดือนของครัวเรือนยากจนส่วนใหญ่มีรายจ่ายไม่เกิน 3,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 59.0 ในขณะที่ครัวเรือนทั่วไปมีรายจ่ายระหว่าง 3,001-5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 36.1

6. หนี้สิน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีหนี้สิน โดยคิดเป็นร้อยละ 84.4 ในครัวเรือนยากจน และร้อยละ 91.8 ในครัวเรือนทั่วไป โดยครัวเรือนยากจนมียอดหนี้สินเฉลี่ย 63,007.3 บาท และ ครัวเรือนทั่วไปมียอดหนี้สินเฉลี่ย 113,839.3 บาท

7. แหล่งเงินกู้ พบว่าส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านสูงเป็นลำดับที่หนึ่ง โดยคิดเป็นร้อยละ 43.7 ในครัวเรือนยากจนและร้อยละ 42.3 ในครัวเรือนทั่วไป และรองลงมาเป็นการกู้ยืมเงินจาก ธกส. คิดเป็นร้อยละ 26.6 ในครัวเรือนยากจน และร้อยละ 38.8 ในครัวเรือนทั่วไป

8. การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน พบว่าครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปมีการเข้าร่วม กิจกรรมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยคิดเป็นร้อยละ 80.3 ในครัวเรือนยากจนและร้อยละ 89.3 ใน ครัวเรือนทั่วไป โดยเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนของครัวเรือนยากจนส่วนใหญ่จะเป็น

การเข้าร่วมประชุมประจำเดือน การประชุมชมหมู่บ้าน รวมถึงการฝึกอบรมในต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 46.9 ในขณะที่ครัวเรือนทั่วไปเข้าร่วมในกิจกรรมด้านงานบุญประเพณี การแข่งขันกีฬาประจำปี งานประจำปีต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 51.4 ส่วนเหตุผลในการไม่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนของครัวเรือนยากจนร้อยละ 40.9 พบว่ามีปัญหาทางด้านสุขภาพ เช่น เจ็บป่วย หรือพิการ เป็นต้น ในขณะที่ครัวเรือนทั่วไปไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนโดยให้เหตุผลว่า ไม่มีเวลาเนื่องจากทำงาน ทำงาน หรือดูแลบุตรหลานคิดเป็นร้อยละ 61.5

9. การเข้าร่วมกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โดยส่วนใหญ่ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปเข้าร่วมในกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 81.1 และร้อยละ 82.0 ตามลำดับ โดยเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมของการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสูงถึงร้อยละ 81.6 ในครัวเรือนยากจน และร้อยละ 70.7 ในครัวเรือนทั่วไป ส่วนเหตุผลของการไม่ไปเข้าร่วมในกิจกรรมของการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ในครัวเรือนยากจนจะคิดปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกาย เช่น ป่วย หรืออายุมาก คิดเป็นร้อยละ 47.4 ในขณะที่ครัวเรือนทั่วไปไม่เข้าร่วมเนื่องจากไม่มีเวลา ไม่ทราบข้อมูล หรือการเดินทางลำบาก สูงเป็นร้อยละ 63.6

10. ด้านความต้องการการช่วยเหลือจาก อบต. พบว่า ครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปในตำบลยางคำส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือทางด้านถุงยังชีพ/ของใช้ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.6 ในครัวเรือนยากจน และร้อยละ 41.1 ในครัวเรือนทั่วไป รองลงมาในครัวเรือนยากจนเป็นการช่วยเหลือในเรื่องเบี้ยยังชีพ คิดเป็นร้อยละ 25.1 และครัวเรือนทั่วไปเป็นการตรวจสุขภาพร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 19.0

11. ความพึงพอใจในการช่วยเหลือของ อบต. พบว่าครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปในตำบลยางคำส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือของ อบต. คิดเป็นร้อยละ 71.3 และร้อยละ 82.8 ตามลำดับ โดยพบว่าเหตุผลของความพึงพอใจของครัวเรือนยากจน คือ สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นการแบ่งเบาภาระ และถึงแม้ว่าจะได้เพียงน้อย แต่ก็ดีกว่าไม่ได้รับการช่วยเหลืออะไรเลย คิดเป็นร้อยละ 48.3 ส่วนครัวเรือนทั่วไปร้อยละ 47.5 เป็นความพึงพอใจในเรื่องการช่วยเหลือผู้พิการ ผู้สูงอายุ เด็ก การส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่างๆ รวมถึงช่วยเหลือเรื่องเงินทุนในการประกอบอาชีพ ส่วนความไม่พึงพอใจต่อการช่วยเหลือของ อบต. พบว่าในครัวเรือนยากจนนั้นมองว่าความช่วยเหลือดังกล่าวไม่เพียงพอต่อความต้องการ สูงเป็นร้อยละ 40.0 ในขณะที่ครัวเรือนทั่วไปมองว่า อบต. ไม่สามารถทำตามที่พูดหรือสัญญาไว้ ไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ประชาชน รวมถึงยังทำงานไม่เต็มที่ สูงเป็นร้อยละ 47.5

12. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ/โครงการช่วยเหลือของ อบต. พบว่า ครวเรือนยากจนและครวเรือนทั่วไปส่วนใหญ่ต้องการให้ อบต. จัดสรรงบประมาณ หรือมีโครงการพัฒนาในเรื่องของการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้สามารถเข้าถึงได้ทุกครวเรือน รวมถึงความสะอาดในชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 29.5 และร้อยละ 47.5 รองลงมาเป็นการส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ให้แก่ครวเรือน การสนับสนุนกลุ่มอาชีพ การฝึกอาชีพเสริม รวมถึงการหาตลาดรองรับสินค้าที่ผลิต คิดเป็นร้อยละ 14.1 ในครวเรือนยากจนและร้อยละ 14.8 ในครวเรือนทั่วไป

13. ความพึงพอใจต่อการทำงานของ อบต. พบว่า ครวเรือนยากจนและครวเรือนทั่วไปส่วนใหญ่ในตำบลยางคำมีความพึงพอใจต่อการทำงานของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.4 และร้อยละ 60.7 รองลงมา พบว่าในครวเรือนยากจนมีความพึงพอใจในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 20.5 ส่วนครวเรือนทั่วไปพึงพอใจต่อการทำงานของ อบต. มาก คิดเป็นร้อยละ 18.0 ส่วนความพึงพอใจในลำดับที่สาม พบว่า ครวเรือนยากจนมีความพึงพอใจระดับมาก ร้อยละ 16.4 ส่วนครวเรือนทั่วไปมีความพึงพอใจต่อการทำงานของ อบต. ในระดับมาก ร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครวเรือนยากจนและครวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244)

ลักษณะทั่วไปของครวเรือน	ประเภทครวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
สถานะในครวเรือน					
เป็นหัวหน้าครวเรือน	67	54.9	62	50.8	129
มีคู่สมรสเป็นหัวหน้าครวเรือน	26	21.3	39	32.0	65
เป็นสมาชิกในครอบครัว	29	23.8	21.0	17.2	50

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธิ์ทราย
จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244) (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ที่มาของรายได้ในครัวเรือน*					
ข้าราชการ	1	0.6	5	2.9	6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	0	0.0	0	0.0	0
เกษตรกรกรรม	91	55.2	103	58.9	193
ค้าขาย	12	7.3	14	8.0	26
รับจ้าง	34	20.6	39	22.3	73
จับแท็กซี่	2	1.2	3	1.7	5
เลี้ยงสัตว์	3	1.8	3	1.7	6
จักรสาน	1	0.6	0	0.0	1
จับปลา	4	2.4	0	0.0	4
ช่างซ่อมรถ	1	0.6	2	1.1	3
พนักงานบริษัท	1	0.6	0	0.0	1
ทำงานกรุงเทพ	1	0.6	0	0.0	1
ขับสามล้อ	2	1.2	0	0.0	2
นักการเมืองท้องถิ่น	1	0.6	0	0.0	1
บำนาญราชการ/ถูกส่งมาให้	0	0.0	1	0.6	1
เบี้ยยังชีพ	6	3.6	1	0.6	7
แม่บ้าน	1	0.6	0	0.0	1
ไม่ประกอบอาชีพ	1	0.6	0	0.0	1
เข็นผ้า	1	0.6	3	1.7	4
โรงงานทอผ้า	1	0.6	0	0.0	1
ถูกส่งมาให้	1	0.6	1	0.6	2

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธิ์ทราย
จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244) (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
รายได้ต่อเดือน					
ไม่เกิน 3,000 บาท	79	64.8	44	36.1	123
3,001-5,000	29	23.8	43	35.2	72
5,001-8,000	8	6.6	19	15.6	27
8,001-12,000	2	1.6	12	9.8	14
12,001-15,000	2	1.6	0	0.0	2
มากกว่า 15,000	2	1.6	4	3.3	6
ที่มาของรายจ่ายในครัวเรือน*					
ค่าอาหาร	113	23.0	118	19.6	231
ค่าน้ำประปา	104	21.2	103	17.1	207
ค่าไฟฟ้า	92	18.7	107	17.8	199
ค่าโทรศัพท์	34	6.9	72	12.0	106
ค่าจ้างแรงงาน	8	1.6	27	4.5	35
ค่าเล่าเรียนบุตร ธิดา	50	10.2	76	12.6	126
จ่ายหนี้สิน	77	15.7	92	15.3	169
อื่นๆ (ค่ารักษาพยาบาล น้ำมันรถ ซื้อมือ					
อาหารสัตว์)	13	2.6	6	1.0	19
รายจ่ายต่อเดือน (ทั้งครัวเรือน)					
ไม่เกิน 3,000 บ.	72	59.0	37	30.3	109
3,001 – 5,000 บาท	35	28.7	44	36.1	79
5,001 – 8,000 บ.	9	7.4	28	23.0	37
8,001 – 120,000 บาท	3	2.5	7	5.7	10
12,001 – 15,000 บาท	1	0.8	2	1.6	3
มากกว่า 15,000 บาท	2	1.6	4	3.3	6

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244) (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
หนี้สินทั้งครัวเรือน					
ไม่มีหนี้	19	15.6	10	8.2	29
มี	103	84.4	112	91.8	215
(ครัวเรือนยากจน) Mean= 63,007.3 S.D.=305,100.5 Min=-3,000.0 Max=400,000.0					
(ครัวเรือนทั่วไป) Mean=113,839.3 S.D.=133,413.6 Min=2,000.0 Max=800,000.0					
แหล่งเงินกู้ของครัวเรือน*					
ธกส.	42	26.6	76	38.8	118
ธนาคาร	2	1.3	1	0.5	3
นายทุน	13	8.2	10	5.1	23
ญาติเพื่อน	14	8.9	14	7.1	28
กองทุนหมู่บ้าน	69	43.7	83	42.3	152
อื่นๆ (กขคจ. สหกรณ์การเกษตร เป็นต้น)	18	11.4	12	6.1	30
การมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชน					
ไม่เข้าร่วมเลย	24	19.7	13	10.7	37
ร่วมสม่ำเสมอ	98	80.3	109	89.3	207
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วม*					
อายุมาก	3	13.6	1	7.7	4
ปัญหาสุขภาพ (พิการ ป่วย)	9	40.9	2	15.4	11
ไม่มีเวลา (ดูแลเด็ก ทำงาน)	8	36.4	8	61.5	16
ไม่มีกิจกรรม	2	9.1	2	15.4	4
เหตุผลที่เข้าร่วมสม่ำเสมอ*					
เป็นกรรมการของหมู่บ้าน	5	5.1	3	2.8	8
เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้าน	2	2.0	5	4.6	7
งานกีฬา งานบุญประเพณี งานประจำปี	42	42.9	56	51.4	98
เข้าร่วมพัฒนาหมู่บ้าน	3	3.1	7	6.4	10

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอนาทาย จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
การประชุม อบรรม ประชาคม	46	46.9	38	34.9	84
กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ/การออกกำลังกาย	0	0.0	0	0.0	0
การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น					
ไม่เข้าร่วมเลย	23	18.9	22	18.0	45
ร่วมสม่ำเสมอ	99	81.1	100	82.0	199
เหตุผลที่ไม่เข้าร่วม					
ปัญหาสุขภาพ ชรา	9	47.4	1	4.5	10
ไม่มีเวลา ไม่ทราบข้อมูล เดินทางลำบาก	5	26.3	14	63.6	19
ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ได้เป็นสมาชิก อบต.	5	26.3	7	31.8	12
ไม่มีสิทธิ์เลือกตั้ง/ไม่ได้รับการช่วยเหลือ	0	0.0	0	0.0	0
ไม่ได้สนใจ	0	0.0	0	0.0	0
เหตุผลที่เข้าร่วม					
มีตำแหน่งทางการเมือง/ตำแหน่งบริหาร	4	4.1	9	9.1	13
ร่วมกิจกรรมของ อบต. เช่น งานบุญ กีฬา	9	9.2	9	9.1	18
เลือกตั้ง	80	81.6	70	70.7	150
ประชุม/อบรม	5	5.1	11	11.1	16*
การได้รับความช่วยเหลือจาก อบต.*					
ส่งเสริม/ฝึกอาชีพ	10	5.0	22	13.1	32
เงินสงเคราะห์	40	20.1	15	8.9	55
เบี้ยยังชีพ	50	25.1	28	16.7	78
ตรวจสุขภาพ	42	21.1	32	19.0	74
ถุงยังชีพ/ของใช้ในครัวเรือน	51	25.6	69	41.1	120
อื่นๆ (ทุนการศึกษา สร้างบ้าน เป็นต้น)	3	1.5	2	1.2	5
ไม่ได้รับการช่วยเหลือ	3	1.5	1	0.6	4

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244) (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ความพึงพอใจในการช่วยเหลือของ อบต.					
ไม่พอใจ	35	28.7	21	17.2	56
พอใจ	87	71.3	101	82.8	188
เหตุผลที่ไม่พอใจในการช่วยเหลือของ อบต.					
การช่วยเหลือไม่ทั่วถึง/ได้รับเฉพาะกลุ่ม	6	17.1	8	38.1	14
สิ่งที่ช่วยเหลือไม่เพียงพอต่อความต้องการ	14	40.0	1	4.8	15
ไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่/ยังทำงานไม่เต็มที่	12	34.3	10	47.6	22
ไม่ได้รับการช่วยเหลือ	3	8.6	2	9.5	5
เหตุผลที่พอใจในการช่วยเหลือของ อบต.					
ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส กลุ่มอาชีพต่างๆ	38	43.7	48	47.5	86
ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน/แบ่งเบาภาระ	42	48.3	10	9.9	52
ช่วยเหลือได้เมื่อเดือดร้อน/เป็นที่พึ่งได้	2	2.3	10	9.9	12
เป็นการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง	1	1.1	4	4.0	5
ตอบสนองความต้องการและปัญหาในพื้นที่	3	3.4	25	24.8	28
เป็นกำลังใจ/ทำให้คนมีคุณค่ามากขึ้น	1	1.1	4	4.0	4
พัฒนาหมู่บ้าน/ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	0	0.0	0	0.0	0
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ/โครงการช่วยเหลือของ อบต.*					
โครงการเกี่ยวกับการเกษตร เช่น คลองส่งน้ำ	17	11.4	23	12.6	40
ปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน					
ไฟฟ้า น้ำประปา ให้สามารถเข้าถึงได้ทุก					
ครัวเรือน และมีความสะอาด	44	29.5	87	47.5	131
จัดกิจกรรมให้เยาวชน/สนับสนุน					
ทุนการศึกษา	8	5.4	6	3.3	14
มีการส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ให้แก่					
ครัวเรือน	21	14.1	27	14.8	48

ตารางที่ 5 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธิ์ทราย
จังหวัดร้อยเอ็ด (N=244 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ				
	จน		ทั่วไป		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
จัดสวัสดิการให้ผู้ด้อยโอกาสเพิ่มขึ้นและ ทั่วถึง	20	13.4	15	8.2	35
ดูแลเรื่องสุขภาพ	9	6.0	2	1.1	11
สร้างบ้าน ปรับปรุงที่อยู่อาศัย	3	2.0	0	0.0	3
ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส/จัดตั้งกองทุนผู้พิการ	7	4.7	3	1.6	10
จัดสรรที่ดินทำกิน	8	5.4	3	1.6	11
สร้างความมั่นคงในชีวิต/ช่วยให้ความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น	8	5.4	7	3.8	15
ช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม/โปร่งใสในการ บริหาร	4	2.7	10	5.5	14
แก้ปัญหาความยากจน/หนี้สิน	0	0.0	0	0.0	0
ความพึงพอใจในการช่วยเหลือของ อบต. น้อยที่สุด	6	4.9	5	4.1	11
น้อย	25	20.5	11	9.0	36
ปานกลาง	59	48.4	74	60.7	133
มาก	20	16.4	22	18.0	42
มากที่สุด	12	9.8	10	8.2	22

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ระดับความสุขส่วนบุคคล ครัวเรือน และชุมชน

ผลการศึกษาความส่วนบุคคล ครัวเรือน และชุมชน โดยการประเมินตามการรับรู้ และความ
คิดเห็น เมื่อจำแนกตามประเภทของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนยากจน มีการประเมินความสุขทั้ง 3
ส่วน อยู่ในระดับปานกลาง โดยความส่วนบุคคลมีค่าคะแนนความสุขเฉลี่ย 3.01 ความสุขส่วน
ของครัวเรือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.25 และส่วนความสุขของชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.29

สำหรับครัวเรือนทั่วไป ประเมินความสุขทั้งส่วนบุคคล ครัวเรือนและชุมชน อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกันกับครัวเรือนยากจน โดยความสุขส่วนบุคคลมีค่าคะแนนความสุขเฉลี่ย 3.60 ความสุขส่วนของครัวเรือน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.68 และความสุขส่วนของชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.24 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ค่าคะแนนระดับความสุขตามการรับรู้

ค่าคะแนนระดับ ความสุขตามการรับรู้	ครัวเรือนยากจน				ครัวเรือนทั่วไป			
	ค่าเฉลี่ย	SD.	95%CI	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	95%CI	แปลผล
ค่าคะแนนความสุขของ ตนเอง	3.01	0.97	2.83 - 3.18	ปานกลาง	3.60	0.88	3.44 - 3.76	ปานกลาง
ค่าคะแนนความสุขของ ครัวเรือน	3.25	0.85	3.10 - 3.41	ปานกลาง	3.68	0.85	3.53 - 3.83	ปานกลาง
ค่าคะแนนความสุขของ ชุมชน	3.29	0.88	3.13 - 3.44	ปานกลาง	3.24	0.84	3.09 - 3.39	ปานกลาง

1. องค์ประกอบความสุขส่วนบุคคล

จากการศึกษาองค์ประกอบความสุขส่วนบุคคล จำแนกตามประเภทของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนยากจนให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบความสุขส่วนบุคคลใน 5 ลำดับแรก คือ ในด้านสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ 26.6 รองลงมาคือ การมีเงินเก็บ มีเงินใช้จ่ายเพียงพอ และมีรายได้ที่มั่นคง ร้อยละ 18.3 อันดับสาม คือ การมีงานทำ มีอาชีพเสริม ร้อยละ 9.6 อันดับสี่ คือ การไม่มีหนี้สิน และปลอดหนี้ ร้อยละ 7.9 และอันดับห้า คือ มีข้าวกิน อาหารอุดมสมบูรณ์ ร้อยละ 5.7

สำหรับ ครัวเรือนทั่วไป พบว่าให้ความสำคัญในด้านสุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ 25.0 รองลงมาคือ การมีเงินเก็บ มีเงินใช้จ่ายเพียงพอ และมีรายได้ที่มั่นคง ร้อยละ 15.2 อันดับสาม คือ การมีงานทำ มีอาชีพเสริม ร้อยละ 11.4 อันดับสี่ คือ การไม่มีหนี้สิน และปลอดหนี้ ร้อยละ 9.1 และอันดับห้า คือ พออยู่พอกิน เศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 4.2 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 องค์ประกอบความสุขส่วนบุคคล

องค์ประกอบความสุขส่วนบุคคล*	ประเภทครัวเรือนตำบลยางคำ					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
สุขภาพแข็งแรง/ไม่มีโรคภัย	61	26.6	66	25.0	127	25.8
มีเงินเก็บ/มีเงินใช้จ่ายพอเพียง/มีรายได้ที่มั่นคง	42	18.3	40	15.2	82	16.6
สมาชิกครอบครัวอยู่ด้วยกัน/พร้อมหน้าพร้อมตา	7	3.1	9	3.4	16	3.2
มีงานทำที่มั่นคง/มีอาชีพเสริม	22	9.6	30	11.4	52	10.5
ไม่มีหนี้สิน/ปลอดหนี้	18	7.9	24	9.1	42	8.5
ลูกหลานประสบความสำเร็จ/เรียนสูง/มีงานทำ/เชื่อฟัง/รักใคร่ปรองดอง	6	2.6	12	4.5	18	3.7
มีลูกหลานดูแล/สมาชิกครอบครัวดูแลกันและกัน	2	0.9	6	2.3	8	1.6
มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	7	3.1	4	1.5	11	2.2
ได้ทำบุญ/เข้าวัด/ทำความดี/ปฏิบัติธรรม	5	2.2	2	0.8	7	1.4
มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง/บ้านมีความมั่นคง	8	3.5	4	1.5	12	2.4
มีข้าวกิน/อาหารอุดมสมบูรณ์	13	5.7	8	3.0	21	4.3
อยู่ดีกินดี	2	0.9	3	1.1	5	1.0
พออยู่พอกิน/เศรษฐกิจพอเพียง	9	3.9	11	4.2	20	4.1
มีความสุข/ไม่มีเรื่องทุกข์ใจ	1	0.4	4	1.5	5	1.0
ครอบครัวที่อบอุ่น/รักใคร่ปรองดอง	10	4.4	10	3.8	20	4.1
เลี้ยงสัตว์/ปลูกผัก	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ได้พักผ่อน/ได้ทำในสิ่งที่ชอบ/ฟังดนตรี	4	1.7	4	1.5	8	1.6
มีเพื่อนบ้าน/มีเพื่อน	0	0.0	2	0.8	2	0.4

ตารางที่ 7 องค์ประกอบความสุขส่วนบุคคล (ต่อ)

องค์ประกอบความสุขส่วนบุคคล	ประเภทครัวเรือน					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สามารถเลี้ยงดูคนในครอบครัวได้	0	0.0	2	0	0.0	2
ทุนการศึกษาให้เด็ก	0	0.0	0	0	0.0	0
มีเครื่องอำนวยความสะดวก/โทรศัพท์	1	0.4	0	1	0.4	0
มีทุนในการประกอบอาชีพ	0	0.0	0	0	0.0	0
การได้กลับมาอยู่ที่บ้านของตน	0	0.0	0	0	0.0	0
มีปัจจัย 4	3	1.3	5	3	1.3	5
สุขภาพจิตดี/แจ่มใส/ไม่เครียด	1	0.4	3	1.1	4	0.8
มีคู่สมรสที่ดี/สามีภรรยาดูแลกันและกัน	1	0.4	2	0.8	3	0.6
เบียดเบียนเพิ่ม	0	0.0	0	0.0	0	0.0
มีน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตร/						
ผลผลิตทางการเกษตรได้ผลดี	0	0.0	3	1.1	3	0.6
มีสิ่งแวดล้อมที่ดี	0	0.0	1	0.4	1	0.2
ทำงานส่วนรวม/ช่วยเหลือผู้อื่น	1	0.4	6	2.3	7	1.4
อยากได้ความปลอดภัยในชีวิต	1	0.4	0	0.0	1	0.2
มีเงินรักษาพยาบาล	2	0.9	0	0.0	2	0.4
มีรถเงิน/อุปกรณ์ช่วยเหลือตนเอง	2	0.9	0	0.0	2	0.4
มีคนนับถือ	0	0.0	1	0.4	1	0.2
มีความเสียสละ	0	0.0	1	0.4	1	0.2
มีสวัสดิการที่ดี	0	0.0	1	0.4	1	0.2
รวม	229	100.0	264	100.0	493	100.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. องค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน

จากการศึกษาองค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน จำแนกตามประเภทของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนยากจน ให้ความสำคัญในด้านครอบครัวอยู่พร้อมหน้า พร้อมตา คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 13.6 รองลงมาคือ ครอบครัวมีความเข้าใจกัน รักใคร่ ประองคอง สามัคคี และช่วยเหลือกัน ร้อยละ 11.6 อันดับสาม คือ สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย ร้อยละ 9.6 อันดับสี่ คือ มีเงินใช้ เงินเก็บ มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ และมีเครื่องอำนวยความสะดวก รถยนต์ ร้อยละ 8.6 เท่ากัน และอันดับห้า คือ ครอบครัวอบอุ่น และมีอาชีพที่มั่นคง มีงานทำ ร้อยละ 7.1 เท่ากัน

สำหรับครัวเรือนทั่วไป พบว่า ให้ความสำคัญในด้านครอบครัวมีความเข้าใจกัน รักใคร่ ประองคอง สามัคคี และช่วยเหลือกัน คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 23.8 รองลงมาคือ ครอบครัวอยู่พร้อมหน้า พร้อมตา ร้อยละ 13.3 อันดับสาม คือ สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัย ร้อยละ 12.9 อันดับสี่ คือ มีมีอาชีพที่มั่นคง มีงานทำ ร้อยละ 12.5 และอันดับห้า คือ มีเงินใช้ เงินเก็บ มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ และครอบครัวอบอุ่น ร้อยละ 4.2 เท่ากัน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 องค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน

องค์ประกอบความสุขส่วน ครัวเรือน*	ประเภทครัวเรือน					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวมีความเข้าใจกัน/รักใคร่						
ประองคอง/สามัคคี/ช่วยเหลือกัน	23	11.6	57	23.8	80	18.3
ครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา	27	13.6	32	13.3	59	13.5
มีอาชีพที่มั่นคง/มีงานทำ	14	7.1	30	12.5	44	10.0
สุขภาพแข็งแรง/ไม่มีโรคภัย	19	9.6	31	12.9	50	11.4
มีเงินใช้/มีเงินเก็บ/มีเงินลงทุนใน						
การประกอบอาชีพ	17	8.6	10	4.2	27	6.2
ลูกหลานดูแลเอาใจใส่	5	2.5	7	2.9	12	2.7
มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง/มั่นคง	11	5.6	4	1.7	15	3.4
ไม่มีหนี้สิน	2	1.0	5	2.1	7	1.6

ตารางที่ 8 องค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน (ต่อ)

องค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน	ประเภทครัวเรือน					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ลูกหลานตั้งใจเรียน/เรียนหนังสือจบ						
สูงๆ	8	4.0	8	3.3	16	3.7
อยู่อย่างพอเพียง/พออยู่พอกิน	3	1.5	2	0.8	5	1.1
เครื่องอำนวยความสะดวก/รถยนต์/พัดลม/ตู้เย็น	17	8.6	0	0.0	17	3.9
มีหัวหน้าครัวเรือนที่ดี/แม่บ้านทำหน้าที่ดี/เป็นแม่ที่ดีของลูก	1	0.5	2	0.8	3	0.7
ลูกหลานเชื่อฟัง/เคารพนับถือ	1	0.5	4	1.7	5	1.1
มีข้าวกิน/มีอาหารเพียงพอ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อยู่ดีกินดี	2	1.0	3	1.3	5	1.1
เข้าวัด/ทำบุญ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	4	2.0	4	1.7	8	1.8
มีปัจจัย 4	0	0.0	1	0.4	1	0.2
ครอบครัวอบอุ่น	14	7.1	10	4.2	24	5.5
มีกิจกรรมทำร่วมกัน	1	0.5	1	0.4	2	0.5
ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข/เหล้า/บุหรี่	1	0.5	4	1.7	5	1.1
ไม่เครียด	1	0.5	1	0.4	2	0.5
มีอาหารอุดมสมบูรณ์	13	6.6	4	1.7	17	3.9
ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง	9	4.5	9	3.8	18	4.1
ลูกมีงานทำ	0	0.0	2	0.8	2	0.5
ลูกหลานมีอนาคตที่ดี	0	0.0	1	0.4	1	0.2
เป็นที่ปรึกษาได้	0	0.0	4	1.7	4	0.9
เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิกครัวเรือน	0	0.0	2	0.8	2	0.5
รถเข็นคนพิการ	1	0.5	0	0.0	1	0.2

ตารางที่ 8 องค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน (ต่อ)

องค์ประกอบความสุขส่วนครัวเรือน	ประเภทครัวเรือน					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รถไถนา/รถเกี่ยวข้าว	3	1.5	0	0.0	3	0.7
กิจการของตนเอง	1	0.5	0	0.0	1	0.2
ได้ทำนา	0	0.0	1	0.4	1	0.2
ไม่มองใจคู่สมรส	0	0.0	1	0.4	1	0.2
รวม	198	100.0	240	100.0	438	100.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3. องค์ประกอบความสุขส่วนชุมชน

จากการศึกษาองค์ประกอบความสุขส่วนชุมชน จำแนกตามประเภทของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนยากจน ให้ความสำคัญในด้านการมีความรักความสามัคคี คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 19.3 รองลงมาคือ คนในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีถนน ไฟฟ้า ประปา ร่องระบายน้ำ ร้อยละ 12.8 เท่ากัน อันดับสาม คือ มีรายได้มีอาชีพ สันติสุขในชุมชน ร้อยละ 9.1 อันดับสี่ คือ มีผู้นำดี มีความเข้มแข็ง เสียสละ เอาใจใส่ ลูกบ้าน ดูแลผู้ด้อยโอกาส และมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 7.5 และอันดับห้า คือ มีความเคารพซึ่งกันและกัน ร้อยละ 5.3

สำหรับ ครัวเรือนทั่วไป พบว่า ให้ความสำคัญในด้านการมีความรัก ความสามัคคี คิดเป็นร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 28.6 รองลงมาคือ คนในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีน้ำใจ ร้อยละ 18.4 อันดับสาม คือ มีผู้นำดี มีความเข้มแข็ง เสียสละ เอาใจใส่ลูกบ้าน ดูแลผู้ด้อยโอกาส และมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ร้อยละ 11.0 อันดับสี่ คือ มีความร่วมมือกัน ร้อยละ 7.8 เท่ากัน และอันดับห้า คือ มีรายได้มีอาชีพ สันติสุขในชุมชน ร้อยละ 7.3 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 องค์ประกอบความสุขส่วนชุมชน

องค์ประกอบความสุขส่วนชุมชน*	ประเภทครัวเรือน					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีความรัก ความสามัคคี	36	19.3	70	28.6	106	24.9
ปลอดคอบายมุข/ไม่มีสิ่งเสพติด	9	4.8	13	5.3	22	5.2
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่/ มีความเอื้ออาทร/ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน/มีน้ำใจ	24	12.8	45	18.4	69	16.2
ผู้นำดี/มีความเข้มแข็ง/เสียสละ/เอา ใจใส่ลูกบ้าน/ดูแลผู้ด้อยโอกาส/ บริหารงานอย่างเป็นระบบ	14	7.5	27	11.0	35	8.2
ชุมชนได้รับการพัฒนา	6	3.2	17	6.9	23	5.4
มีถนน ไฟฟ้า ประปา ร่องระบายน้ำ	24	12.8	4	1.6	28	6.6
มีรายได้/มีอาชีพ/สนับสนุนกลุ่ม อาชีพในชุมชน	17	9.1	18	7.3	35	8.2
มีความร่วมมือกัน	3	1.6	19	7.8	22	5.2
จัดการเรื่องขยะในชุมชน	3	1.6	0	0.0	3	0.7
ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ	6	3.2	4	1.6	10	2.3
ชุมชนน่าอยู่/สะอาด/สงบ/ บรรยากาศดี	2	1.1	2	0.8	4	0.9
วัยรุ่น ไม่ทะเลาะกัน/ตีกัน	8	4.3	12	4.9	20	4.7
มีความยุติธรรม/เสมอภาค	2	1.1	2	0.8	4	0.9
มีความเป็นอยู่ที่ดี/มีหลักประกัน ผลผลิต/เศรษฐกิจชุมชนดี/มีผู้มีกิน	0	0.0	1	0.4	1	0.2
มีกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์	2	1.1	3	1.2	5	1.2
ไม่มีหนี้	1	0.5	1	0.4	2	0.5
เพื่อนบ้านเป็นมิตร/คอยสอคล้อง						
ดูแล/เป็นหูเป็นตา	0	0.0	0	0.0	0	0.0
พัฒนาวัด	0	0.0	0	0.0	0	0.0

ตารางที่ 9 องค์ประกอบความสุขส่วนชุมชน (ต่อ)

องค์ประกอบความสุขส่วนชุมชน	ประเภทครัวเรือน					
	ยากจน		ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้สูงอายุได้รับการดูแล/จัดตั้ง						
กองทุน/ให้สวัสดิการ	1	0.5	0	0.0	1	0.2
เสียสละ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	0	0.0	0	0.0	0	0.0
มีความปลอดภัยในชีวิตและ						
ทรัพย์สิน/ไม่ลักขโมย	3	1.6	0	0.0	3	0.7
มีกิจกรรมที่เสริมสุขภาพ/สถานที่						
ออกกำลังกาย/อุปกรณ์ออกกำลังกาย	3	1.6	0	0.0	3	0.7
เคารพนับถือซึ่งกันและกัน	10	5.3	1	0.4	11	2.6
มีคุณธรรม/ยึดมั่นในศีลธรรม	4	2.1	2	0.8	6	1.4
มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง	1	0.5	0	0.0	1	0.2
ทุนการศึกษาให้แก่เด็ก	1	0.5	0	0.0	1	0.2
รับฟังความคิดเห็นกัน/ปรึกษากัน	1	0.5	2	0.8	3	0.7
รักษาประเพณี/วัฒนธรรมประเพณี	1	0.5	2	0.8	3	0.7
อยู่อย่างพอเพียง	2	1.1	0	0.0	2	0.5
รถเกี่ยวช้าง/รถไถชุมชน	2	1.1	0	0.0	2	0.5
แก้ไขปัญหาเรื่องความยากจน	1	0.5	0	0.0	1	0.2
รวม	187	100.0	245	100.0	426	100.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. การประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป

การประเมินความพึงพอใจตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) 2) ด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี 3) ด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ 4) ด้านการมีสุขภาวะแบบองค์รวม 5) ด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน และ 6) ด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน

สำหรับในพื้นที่ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อจำแนกตามประเภทของครัวเรือน พบว่า ผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนของครัวเรือนยากจน ในตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 6 ด้าน 40 ตัวชี้วัดอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า ด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครัวเรือนของท่านมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ร้อยละ 4.78 รองลงมาคือ ครัวเรือนมีข้าวกินตลอดปี ร้อยละ 4.75 และครัวเรือนของท่านมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 4.67 ตามลำดับ

ด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครัวเรือนและชุมชน มีน้ำสะอาดดื่ม ร้อยละ 4.59 รองลงมาคือชุมชนของท่านมีแหล่งอาหารธรรมชาติที่เพียงพอ เช่น มีปลาในน้ำ มีอาหารในป่า ร้อยละ 4.57 และครัวเรือนและชุมชนมีสภาพอากาศที่ดี ร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่เกิดภัยธรรมชาติ มีอันตรายนอกเหนือจากปัญหาธรรมชาติที่มีตามปกติอยู่แล้วเช่น น้ำท่วม แล้ง ร้อยละ 4.65 รองลงมาคือชุมชน/หมู่บ้านของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่มีอันตรายจาก สารพิษอันตราย เช่น สารเคมีเกษตร ร้อยละ 4.24 และคนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้าจนเป็นนิสัย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ร้อยละ 4.22 ตามลำดับ

ด้านการมีสุขภาวะแบบองค์รวม ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกครัวเรือนของท่านไม่มีการเจ็บป่วย/โรคประจำตัว ร้อยละ 4.66 รองลงมาคือท่านมีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 4.57 และท่านเข้าถึงการบริการสุขภาพของรัฐ ได้รับการบริการด้านการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสม ร้อยละ 4.56 ตามลำดับ

ด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความสัมพันธ์ในครัวเรือนและเครือญาติที่ดี ร้อยละ 4.74 รองลงมาคือชาวบ้านให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมส่วนรวมในชุมชน ร้อยละ 4.63 และมีความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน ร้อยละ 4.61 ตามลำดับ

ด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ สมาชิกในครัวเรือนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียง ร้อยละ 4.61 รองลงมาคือได้รับการดูแลและเยี่ยมจากลูกหลาน/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 4.57 และมีผู้บริหารที่ทำงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ร้อยละ 4.52 ตามลำดับ

สำหรับผลการประเมินความพึงพอใจตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนทั่วไป ทั้ง 6 ด้าน 40 ตัวชี้วัดอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า ด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครัวเรือนมีข้าวกินตลอดปี ร้อยละ 4.74 รองลงมาคือครัวเรือนของท่านมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ร้อยละ 4.72 และครัวเรือนของท่านมีความมั่นคงแข็งแรงของบ้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 4.69 ตามลำดับ

ด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครัวเรือนและ ชุมชน มีน้ำสะอาดดื่ม ร้อยละ 4.76 รองลงมาคือชุมชนของท่านมีแหล่งอาหารธรรมชาติที่เพียงพอ เช่น มีปลาในน้ำ มีอาหารในป่า ร้อยละ 4.65 และครัวเรือนและชุมชนมีสภาพอากาศที่ดี ร้อยละ 4.63 ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่เกิดภัยธรรมชาติ มีอันตรายนอกเหนือจากปัญหาธรรมชาติที่มีตามปกติอยู่แล้วเช่น น้ำท่วม แล้ง ร้อยละ 4.70 รองลงมาคือชุมชน/หมู่บ้านของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่มีอันตรายจาก สารพิษอันตราย เช่น สารเคมีเกษตร ร้อยละ 4.38 และคนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้าจนเป็นนิสัย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ร้อยละ 4.20 ตามลำดับ

ด้านการมีสุขภาวะแบบองค์รวม ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีเวลาในการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 4.64 รองลงมาคือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน/การได้ช่วยเหลือชุมชน ร้อยละ 4.57 และได้ทำบุญให้ทาน และได้เข้าวัดฟังธรรม ร้อยละ 4.54 ตามลำดับ

ด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความสัมพันธ์ในครัวเรือนและเครือญาติที่ดี ร้อยละ 4.75 รองลงมาคือมีการดำรงและสืบเนื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ร้อยละ 4.70 และผู้นำเอาใจใส่ เสียสละ ร้อยละ 4.68 ตามลำดับ

ด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน ตัวชี้วัดที่ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ได้รับการดูแลและเยี่ยมจากลูกหลาน/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 4.58 รองลงมาคือสมาชิกในครัวเรือนมีอาชีพที่

สามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียง ร้อยละ 4.54 และชุมชนมีระบบการจัดการความขัดแย้ง และลดการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เช่น มีคณะกรรมการจัดการปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ร้อยละ 4.52 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอนาทม จังหวัดศรีสะเกษ

องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข	ครัวเรือนยากจน			ครัวเรือนทั่วไป		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. การมีความมั่นคงในชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) 1) ครัวเรือนของท่านมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	4.67	0.64	มาก	4.62	0.62	มาก
2) ครัวเรือนของท่านมีที่ทำกินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก	4.63	0.58	มาก	4.57	0.63	มาก
3) ครัวเรือนของท่านมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย	4.78	0.51	มาก	4.72	0.55	มาก
4) ครัวเรือนของท่านมีความมั่นคงแข็งแรงของบ้านที่อยู่อาศัย	4.62	0.66	มาก	4.69	0.53	มาก
5) ครัวเรือนมีพื้นที่ทำกินพอเพียง	4.56	0.68	มาก	4.62	0.59	มาก
6) ครัวเรือนมีความสามารถในการผลิตอาหารอื่นๆ นอกเหนือจากข้าว เพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอ	4.34	0.87	มาก	4.39	0.82	มาก
7) ครัวเรือนมีเงินพอใช้และเหลือเก็บ	4.61	0.67	มาก	4.58	0.67	มาก
8) ครัวเรือนมีข้าวกินตลอดปี	4.75	0.52	มาก	4.74	0.59	มาก

ตารางที่ 10 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความ
อยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธิ์ทราย
จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพ ชีวิตและความอยู่ดีมีสุข	ครัวเรือนยากจน			ครัวเรือนทั่วไป		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
2. การมีและการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม						
9) ชุมชนของท่านมีแหล่งน้ำ ธรรมชาติ	4.48	0.68	มาก	4.56	0.62	มาก
10) ชุมชนของท่านมีส่วนร่วม ในการเข้าไปใช้ประโยชน์และ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ	4.45	0.66	มาก	4.45	0.71	มาก
11) แหล่งน้ำธรรมชาติใน ชุมชนมีคุณภาพ สะอาด และมี ความอุดมสมบูรณ์	4.48	0.59	มาก	4.46	0.66	มาก
12) ชุมชนของท่านมีแหล่ง อาหารธรรมชาติที่เพียงพอ เช่น มีปลาในน้ำ มีอาหารในป่า	4.57	0.62	มาก	4.65	0.57	มาก
13) ครัวเรือนมีต้นไม้สำหรับใช้ สอย	4.23	0.91	มาก	4.25	0.77	มาก
14) ครัวเรือนมีแหล่งน้ำสำหรับ ทำการเกษตรพอเพียง	4.39	0.74	มาก	4.50	0.65	มาก
15) ชุมชนของท่านมีความ หลากหลาย ความอุดมสมบูรณ์ ของป่าไม้	4.44	0.68	มาก	4.56	0.63	มาก
16) ครัวเรือนและชุมชนมี สภาพอากาศที่ดี	4.50	0.71	มาก	4.63	0.58	มาก
17) ครัวเรือนและ ชุมชน มีน้ำ สะอาดดื่ม	4.59	0.68	มาก	4.76	0.45	มาก

ตารางที่ 10 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความ
อยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม
จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพ ชีวิตและความอยู่ดีมีสุข	ครัวเรือนยากจน			ครัวเรือนทั่วไป		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
3. ความปลอดภัยจาก สิ่งแวดล้อมและสารพิษ 18) ชุมชนของท่านตั้งอยู่ ห่างไกลพื้นที่ที่เกิดภัย ธรรมชาติ มีอันตราย นอกเหนือจากปัญหาธรรมชาติ ที่มีตามปกติอยู่แล้วเช่น น้ำท่วม แล้ง	4.65	0.60	มาก	4.70	0.51	มาก
19) ชุมชน/ หมู่บ้านของท่าน ตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่มีอันตราย จาก สารพิษอันตราย เช่น สารเคมีเกษตร	4.24	0.97	มาก	4.38	0.83	มาก
20) คนส่วนใหญ่ทำการเกษตร โดยไม่ใช้สารเคมีอันตราย	3.98	1.08	มาก	4.04	0.98	มาก
21) คนส่วนใหญ่มีพฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพตนเองอย่าง สม่ำเสมอ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ ดื่มเหล้าจนเป็นนิสัย ออกกำลังกาย สม่ำเสมอ	4.22	0.89	มาก	4.20	0.92	มาก
4. การมีสุขภาวะแบบองค์รวม 22) ท่านไร้ซึ่งความวิตกกังวล	4.32	0.97	มาก	4.30	0.98	มาก
23) ท่านเข้าถึงการบริการ สุขภาพของรัฐ/ ได้รับการ บริการด้านการดูแลสุขภาพ อย่างเหมาะสม	4.56	0.68	มาก	4.43	0.77	มาก
24) ท่านมีเวลาในการพักผ่อน หย่อนใจ	4.57	0.68	มาก	4.64	0.60	มาก

ตารางที่ 10 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความ
อยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอนาทาย
จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพ ชีวิตและความอยู่ดีมีสุข	ครัวเรือนยากจน			ครัวเรือนทั่วไป		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
25) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ ชุมชน/การได้ช่วยเหลือชุมชน	4.52	0.73	มาก	4.57	0.63	มาก
26) ท่านเป็นที่นับหน้าถือตาใน ชุมชน/ สังคม	4.03	1.14	มาก	4.29	0.85	มาก
27) ได้ทำบุญให้ทาน และได้ เข้าวัดฟังธรรม	4.49	0.76	มาก	4.54	0.68	มาก
28) สมาชิกในครัวเรือนของ ท่านไม่มีการเจ็บป่วย/โรค ประจำตัว	4.66	0.68	มาก	4.52	0.84	มาก
5. การสืบทอดจารีตประเพณี ปฏิบัติในชุมชน						
29) การมีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในหลักคำสอนของ ศาสนา	4.45	0.74	มาก	4.49	0.68	มาก
30) ในชุมชนมีการจัดการกับ ความขัดแย้งด้วยความยุติธรรม	4.50	0.77	มาก	4.59	0.66	มาก
31) มีความสัมพันธ์ที่ดีใน ชุมชน	4.61	0.64	มาก	4.57	0.68	มาก
32) มีความสัมพันธ์ใน ครัวเรือนและเครือญาติที่ดี	4.74	0.54	มาก	4.75	0.50	มาก
33) ผู้นำเอาใจใส่เสียสละ	4.57	0.64	มาก	4.68	0.59	มาก
34) มีการดำรงและสืบเนื่อง ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.59	0.66	มาก	4.70	0.57	มาก
35) ชาวบ้านให้ความร่วมมือต่อ กิจกรรมส่วนรวมในชุมชน	4.63	0.66	มาก	4.66	0.58	มาก
36) ได้รับหรือเข้าถึงบริการขั้น พื้นฐานจากหน่วยงานของรัฐ	4.57	0.59	มาก	4.51	0.62	มาก

ตารางที่ 10 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความ
อยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม
จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพ ชีวิตและความอยู่ดีมีสุข	ครัวเรือนยากจน			ครัวเรือนทั่วไป		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
6. ความมั่นคงในครัวเรือนและชุมชน						
37) มีผู้บริหารที่ทำงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต	4.52	0.71	มาก	4.48	0.76	มาก
38) สมาชิกในครัวเรือนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างพอเพียง	4.61	0.65	มาก	4.54	0.67	มาก
39) ได้รับการดูแลและเยี่ยมจากลูกหลาน/ญาติพี่น้อง	4.57	0.64	มาก	4.58	0.75	มาก
40) ชุมชนมีระบบการจัดการความขัดแย้ง และลดการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เช่น มีคณะกรรมการจัดการปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ	4.46	0.73	มาก	4.52	0.68	มาก

**คุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขภาพรวมของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ
อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด**

ผลการศึกษาคูณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในภาพรวมของครัวเรือนยากจน ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.62 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.55 - 4.69 ด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.64 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.37 - 4.55 ด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.27 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.15 - 4.39 ด้านการมี

สุขภาวะองค์รวม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.45 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.36 - 4.54 ด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.58 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.50 - 4.67 และด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.44 - 4.63

สำหรับคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในภาพรวมของครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันกับครัวเรือนยากจน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.61 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.55 - 4.68 ด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.46 - 4.61 ด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.33 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.22 - 4.44 ด้านการมีสุขภาวะองค์รวม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.47 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.37 - 4.56 ด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.62 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.54 - 4.70 และด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.53 โดยมีช่วงความเชื่อมั่น (95%CI) อยู่ระหว่าง 4.43 - 4.64 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยผลรวมรายด้านของคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

คุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือน	ครัวเรือนจน				ครัวเรือนทั่วไป			
	ค่าเฉลี่ย	SD.	95%CI	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	95%CI	แปลผล
การมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต	4.62	0.41	4.55 - 4.69	มาก	4.61	0.38	4.55 - 4.68	มาก
การมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี	4.46	0.50	4.37 - 4.55	มาก	4.54	0.42	4.46 - 4.61	มาก
ความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ	4.27	0.68	4.15 - 4.39	มาก	4.33	0.63	4.22 - 4.44	มาก

ตารางที่ 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยผลรวมรายด้านของคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือน
ยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอนาทม จังหวัดน่าน

คุณภาพชีวิตและ ความอยู่ดีมีสุข ของครัวเรือน	ครัวเรือนจน				ครัวเรือนทั่วไป			
	ค่า เฉลี่ย	SD.	95%CI	แปลผล	ค่า เฉลี่ย	SD.	95%CI	แปลผล
การมีสุขภาวะองค์ รวม	4.45	0.50	4.36 - 4.54	มาก	4.47	0.53	4.37 - 4.56	มาก
การสืบทอดจารีต ประเพณีปฏิบัติใน ชุมชน	4.58	0.48	4.50 - 4.67	มาก	4.62	0.44	4.54 - 4.70	มาก
ความมั่นคงทาง ชีวิตในครัวเรือน และชุมชน	4.54	0.54	4.44 - 4.63	มาก	4.53	0.58	4.43 - 4.64	มาก

ความแตกต่างของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปในตำบลยางคำ อำเภอนาทม จังหวัดน่าน

ในการวิเคราะห์ส่วนนี้ เป็นการศึกษาค่าความแตกต่างของตัวแปรตามต่อตัวแปรอิสระ 1 ตัว ที่มีกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม โดยตัวแปรอิสระที่มีการวัดระดับกลุ่ม ซึ่งตัวแปรอิสระในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประเภทของครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ พบว่า การวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปในตำบลยางคำ อำเภอนาทม จังหวัดน่าน จำนวน 244 ครัวเรือน ครัวเรือนยากจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และครัวเรือนทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 4.54 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของครัวเรือนทั้ง 2 ประเภทด้วยสถิติ Independent t-test พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น ไม่สามารถจำแนกปัจจัยและองค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขที่แตกต่างกันได้ตามประเภทของครัวเรือนในพื้นที่ตำบลยางคำ อำเภอนาทม จังหวัดน่านได้ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนในตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประเภทครัวเรือน

ประเภทครัวเรือน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ครัวเรือนจน	122	4.50	0.41	-0.625
ครัวเรือนทั่วไป	122	4.54	0.39	

$P > 0.05$

3. การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปด้วยแบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น: กรณีศึกษาตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบการพรรณนาหรือบรรยาย (Descriptive Research) โดยอภิปรายผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการศึกษาแบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข มีการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างในการศึกษาวิจัย โดยแยกเป็นครัวเรือนยากจน และครัวเรือนทั่วไป โดยการจำแนกคุณลักษณะของครัวเรือนยากจนนั้น ได้ยึดหลักโดยยึดเกณฑ์พิจารณาจากหน่วยงานราชการที่ว่าครัวเรือนยากจน คือ ครัวเรือนเป้าหมายที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ตกเกณฑ์ จปฐ. (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) และเพื่อให้การพิจารณาครัวเรือนยากจนนั้นมีความครอบคลุมมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้ได้ให้เกณฑ์พิจารณาโดยการนำผลการประชาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาพิจารณาคัดเลือกครัวเรือนยากจนใน ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากผู้ประสานงานพิจารณาหาครัวเรือนยากจนในพื้นที่ตำบลยางคำ¹ โดยเกณฑ์ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนำมาพิจารณาคัดเลือกครัวเรือนยากจนนั้นมีความสอดคล้องกับการนิยามลักษณะของความยากจนของรัฐบาลทักษิณ ในปี พ.ศ. 2547 ที่

¹ ดูเพิ่มเติมในเกณฑ์พิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจจากผู้ประสานงานพิจารณาหาครัวเรือนยากจนในพื้นที่ตำบลยางคำ หน้า 119

ระบุว่า คนยากจนส่วนใหญ่มีปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน คนจนส่วนใหญ่มีภาระเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวสูง อัตราการพึ่งพิงของครัวเรือนยากจน(สัดส่วนสมาชิกครัวเรือนวัยเด็กและผู้สูงอายุต่อสมาชิกครัวเรือนทั้งหมด) มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือไม่มีการศึกษา (มติชนรายวัน, 2547)

การศึกษาประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข เป็นการศึกษาในสองกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจ คือ ครัวเรือนยากจน และครัวเรือนทั่วไป โดยองค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) 2) ด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี 3) ด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ 4) ด้านการมีสุขภาพแบบองค์รวม 5) ด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน และ 6) ด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน อภิปรายผล ได้ดังนี้

1) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข ในภาพรวมของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปอยู่ในระดับมาก ทุกตัวชี้วัด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทั้งครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปมีความพึงพอใจในตัวชี้วัดในด้านนี้มีความสำคัญกับวิถีการดำรงชีวิตของตน เนื่องจากครัวเรือนทั้งสองฐานะทางเศรษฐกิจ ยังคงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งตัวชี้วัดด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณ สุระคนัย (2544) ที่พบว่า การมีที่ดินทำกินเป็นสิ่งที่มีความสำคัญของชาวชนบท การมีที่ดินทำกินยังเป็นเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจของครัวเรือนอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันการที่ครัวเรือนได้รับปัจจัยพื้นฐานในการครองชีพ เช่น มีข้าวกินตลอดปี มีเงินใช้จ่ายในครอบครัว การได้ทำนาทุกปี จะทำให้ครอบครัวมีความสุข และนอกจากนี้แล้วการที่ครัวเรือนสามารถแสดงถึงการเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นความมั่นคงทางด้านของทรัพย์สิน และพบว่าผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดินนั้นมีความสุขมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่ตนเองไม่ได้เป็นเจ้าของ (ฉัฐกาญจน์ สาสึงห์ ปิงปอนด์ รักอำนาจกิต รสรินทร์ เกรย์ และสุจิตา ชำนิวิทย์กรณ์, 2550) ซึ่งตัวชี้วัดนี้ได้สนับสนุนต่อความจำเป็นพื้นฐานที่สามารถอธิบายความเพียงพอทางด้านอาหาร โดยเฉพาะข้าวที่ถือว่าเป็นหลักประกันในชีวิตของครัวเรือนในชนบทอีสาน และยังสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของครัวเรือนในตำบลยางคำที่นอกเหนือจากข้าวแล้วยังปลูกผัก แตงกวา ข้าวโพด เลี้ยงวัว เลี้ยงปลา ในประซัง ฯลฯ (บัวพันธ์ พรหมพักพิง, 2550) และตัวชี้วัดด้านนี้ยังมีความสอดคล้องกับการสร้างตัวชี้วัดความสุขของประชาชนชาวไทย ของ รศ. นายแพทย์ ยงยุทธ ขจรธรรม (2543) และเครื่องชี้วัดความสุขของครอบครัว ของสุพรรณ สุระคนัย (2544) ที่สร้างตัวชี้วัดจากทัศนคติของชาวบ้าน

พบว่า ครัวเรือนที่มีความสุข และความอยู่ดีมีสุขจะประกอบไปด้วย การมีข้าวกิน มีที่อยู่อาศัย และมีความพอเพียงตลอดปี โดยเป็นสิ่งที่เรียบง่ายไม่มีอะไรเกินเลยไปจากความต้องการพื้นฐานของชีวิต พร้อมกันนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ บัณฑิต พรหมพักพิง (2549) ที่ประเมินความพอเพียงทางด้านอาหารเป็นหนึ่งในความจำเป็นที่ต้องได้รับการตอบสนอง (Need Satisfiers) ที่จะทำให้ครัวเรือนมีความสุขโดยรวม

ผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขยังสอดคล้องกับระดับความสุขของครัวเรือน (ตารางที่ 8) ที่บอกว่า ความสุขในครัวเรือนนั้นจะต้องมีองค์ประกอบทางด้านความมั่นคงในชีวิต คือ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและมีความมั่นคง มีข้าวกินและมีอาหารเพียงพอ มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง รวมถึงมีเงินใช้ มีเงินเก็บ และมีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ

2) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขด้านการมีและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดี จากการศึกษา พบว่า ทุกตัวชี้วัดในด้านนี้ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ประเมินคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ครัวเรือนทั้งสองกลุ่มฐานนั้นสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แม่น้ำมูล แม่น้ำเสียว ป่าบุ่งป่าทาม ป่าดงกุ่ม เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ, 2550) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนถือเป็นทรัพยากรส่วนรวม ประชาชนในพื้นที่สามารถที่จะแปลงทรัพยากรทางธรรมชาติเหล่านั้นมาใช้ในการดำรงชีพของครัวเรือน เช่น การหาฟืน หาปลา เห็ด ไข่มดแดง มันแขง หรืออาหารป่าตามฤดูกาล เป็นต้น ทั้งนี้จากการศึกษาของ บัณฑิต พรหมพักพิง และคณะ (2551-2552) พบว่า ในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนรวมต่างๆ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเป็นผู้ออกกฎระเบียบในการดูแลรักษาทรัพยากรส่วนรวม สำหรับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลยางคำนั้น พบว่า ได้มีการออกกฎระเบียบในกรณีของทรัพยากรส่วนรวมที่มีพื้นที่ครอบคลุมหลายหมู่บ้าน กล่าวคือมีหลายหมู่บ้านเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดังกล่าว เช่น ป่าช้าเก่า ป่าดงกุ่ม เป็นต้น

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในด้านนี้สอดคล้องกับระดับของความสุขส่วนบุคคล ครัวเรือน และชุมชน (ตารางที่ 5) ที่ระบุว่า บุคคลจะมีความสุขต้องได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ครัวเรือนมีอาหารที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำพอเพียงสำหรับการเกษตร/ผลิตผลทางการเกษตรได้ผลดี ชุมชนมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ

3) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขด้านความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและสารพิษ พบว่า ตัวชี้วัดที่ด้านนี้ทั้งครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป พบว่า ทุกตัวชี้วัดในด้านนี้ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในระดับมาก โดยเป็นที่น่าสนใจว่า ตัวชี้วัดในลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 3 ของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปให้

ความสำคัญในตัวชี้วัดเดียวกัน คือ 1) ชุมชนของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่เกิดภัยธรรมชาติ มีอันตรายนอกเหนือจากปัญหาธรรมชาติที่มีตามปกติอยู่แล้วเช่น น้ำท่วม แล้ง 2) ชุมชน/หมู่บ้านของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่มีอันตรายจากสารพิษอันตราย เช่น สารเคมีเกษตร และ 3) คนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้าจนเป็นนิสัย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก ได้เล็งเห็นว่าการที่ไม่ประสบปัญหาทางด้านภัยธรรมชาติจะทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตของครัวเรือน พร้อมทั้งในปัจจุบันนี้การทำการเกษตรส่วนใหญ่ได้มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ลดการใช้สารเคมี หันมาทำการเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น โดยประเด็นในแบบประเมินตัวชี้วัดนี้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ได้รับการพัฒนาของ อยุทธ ขจรธรรม (2543) ที่ชี้ว่าประชาชนชาวไทยจะมีความสุขจะต้องมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย ปลอดภัยจากสารพิษ ขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2553) ได้จัดทำแบบประเมินคุณภาพชีวิตที่ดีเกี่ยวกับตัวชี้วัดด้านการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช ที่ถือว่าได้นำเข้ามาควบคุมการใช้สารเคมีทางการทำเกษตรของไทย ส่วนในประเด็นตัวชี้วัดเรื่องการส่งเสริมสุขภาพนั้น พบว่า สถานีนอนมัยตำบลยางคำได้มีกิจกรรมการเดินแอโรบิกขึ้นทุกวันพฤหัสบดี โดยให้ประชาชนในพื้นที่ได้ออกกำลังกาย รวมถึงมีแผ่นวีซีดีสอนเดินแอโรบิกให้อสม.ในพื้นที่นำไปจัดกิจกรรมในหมู่บ้าน และในขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลยางคำได้ร่วมมือกับโรงเรียนบ้านเหล่าข้าวจัดแข่งขันกีฬาประจำปีของนักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานราชการในพื้นที่ เพื่อเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงาน (องค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ, 2550)

ตัวชี้วัดในด้านนี้ยังมีความสอดคล้องกับการประเมินระดับความสุขของบุคคล และชุมชน (ตารางที่ 7 และ 9) ในตำบลยางคำจะต้องประกอบไปด้วย สมาชิกในครัวเรือนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข/เหล้า/บุหรี่ ในชุมชนมีการจัดการขยะ ชุมชนน่าอยู่/สะอาด/สงบ/บรรยากาศดี และชุมชนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ/มีสถานที่ออกกำลังกาย/อุปกรณ์ออกกำลังกาย

4) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขด้านการมีสุขภาพะบบของครัวเรือน พบว่า ทุกตัวชี้วัดในด้านนี้ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปประเมินคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับมาก เนื่องจากว่าในปัจจุบันนี้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบบริการทางสุขภาพเพิ่มมากขึ้นจากนโยบายการให้ประชาชนชาวไทยมีหลักประกันสุขภาพ 30 บาทรักษาทุกโรค ที่ได้พยายามจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเชิงรุก โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญ ได้แก่ เด็ก สตรี วัยหนุ่มสาว ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (คารุณี จงอุดมการณ์, 2548) ที่ครอบคลุมกว่าร้อยละ 90 ของประชาชนในทุกภูมิภาค (สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา, 2547) จากการประเมินตัวชี้วัดด้านสุขภาพะบบของครัวเรือนนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Edward Diener แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์

(2004 อ้างถึงใน พสุ เดชะรินทร์, 2551) ที่ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้คนมีความสุขหรือไม่มีความสุข พบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้างและคนในครอบครัวมีส่วนทำให้คนมีความสุข โดยเฉพาะการสนับสนุนจากคนในครอบครัวและชุมชน รวมถึงการได้ทำสิ่งที่ชอบในชีวิต ทำให้คนมีความสุขได้ และการศึกษาของ จิราพร เกศพิชญพัฒนา และคณะ (2543) เรื่องความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ ไทย พบว่า ผู้สูงอายุไทยมีแนวคิดเกี่ยวกับความสุขใน 5 มิติ คือ 1) ความสามัคคีปรองดอง ของครอบครัวและเพื่อนบ้าน 2) การพึ่งพาอาศัยกันและกันระหว่างผู้สูงอายุและลูกหลาน รวมถึงเพื่อนบ้าน และชุมชน 3) ความสงบสุขและการยอมรับ หรือการทำใจให้มีความสุข ซึ่งเป็นผลมาจากศาสนา 4) การได้รับความเคารพ นับถือ และ 5) ความเบิกบาน การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกัน การไปวัด ความสุขด้านนี้ยังสอดคล้องกับงานของภูฏาน ที่มองว่า ความสุขเกิดขึ้นจากภายใน ที่เกิดจากความสงบและการตระหนักรู้ตนเอง (นายแพทย์หม่อมหลวงสมชาย จักรพันธุ์, 2549) และงานวิจัยของ รังสรรค์ ภิรมย์ (2552) พบว่าการเข้าถึงธรรมะว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง การมีความภาคภูมิใจ การมีอิสรภาพ และการมีหลักประกันในชีวิตทำให้ประชาชนมีความสุขมากขึ้น

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในด้านนี้สอดคล้องกับการประเมินระดับของความสุขส่วนบุคคล และครัวเรือน (ตารางที่ 5) ที่ระบุว่า บุคคลที่มีความสุขคือคนที่ไม่มีความทุกข์ใจ บุคคลที่ได้พักผ่อน/ได้ทำในสิ่งที่ชอบ/ได้ฟังดนตรี บุคคลที่สุขภาพจิตดี/แจ่มใส/ไม่เครียด นับหน้าถือตา บุคคลที่ได้รับสวัสดิการที่ดี ครอบครัวอบอุ่น สมาชิกในมีครัวเรือนสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคภัย สมาชิกในครัวเรือนได้เข้าวัด ทำบุญ รวมถึงการที่สมาชิกในครัวเรือนมีทำกิจกรรมร่วมกัน

5) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขด้านการสืบทอดจารีตประเพณีปฏิบัติในชุมชน พบว่า ทุกตัวชี้วัดในด้านนี้ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปประเมินคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในระดับมาก โดยตำบลยางคำมีแหล่งโบราณสถานเก่าแก่ คือปราสาทแก้วท้าวคันธนาม เป็นสถานที่สำหรับศึกษาทางประวัติศาสตร์ มีโบราณวัตถุเก่าแก่อยู่ในยุคสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 8 อุบลราชธานี ได้ดำเนินการขุดแต่งเมื่อปี พุทธศักราช 2545 (องค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ, 2550) ซึ่งสถานที่นี้ประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียงให้ความสนใจและเคารพนับถือ โดยจะจัดพิธีสงฆ์ตามวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งถือว่าเป็นงานบุญที่จัดร่วมกันทั้งตำบลยางคำ และอำเภอรามัน ใส่อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด นอกจากนี้ ประเพณีแข่งเรือและบุญบั้งไฟ ถือว่าเป็นประเพณีที่ชาวบ้านสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ, 2551-2552) รวมถึงประเพณีรำถวายเจ้าท่าที่บริเวณแม่น้ำมูล มีการจัดร่วมกัน 4 หมู่บ้าน คือ บ้านท่างาม บ้านคอนสำราญ บ้านคอนจิก บ้านเหล่าข้าว ซึ่งจะจัดขึ้นในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 เป็นประจำทุกปี (เกษราภรณ์ คลังแสง, 2548) การประเมินตัวชี้วัดนี้สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Dr.Edward Diener (2004 อ้างถึงใน พสุ เดชรินทร์, 2551) ที่พบว่าปัจจัยทางด้านความเชื่อในศาสนา การมีความเชื่อในศาสนาทำให้จิตใจมีความสุข ซึ่งอาจเป็นเพราะพระธรรม คำสั่งสอน หรือการเข้าไปอยู่ในกลุ่มคนที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในด้านนี้สอดคล้องกับระดับของความสุขส่วนบุคคล ครัวเรือน และชุมชน (ตารางที่ 5) ที่ระบุว่า บุคคลมีลูกหลานดูแล/สมาชิกครอบครัวดูแลกันและกัน บุคคลได้ทำบุญ/เข้าวัด/ทำความดี/ปฏิบัติธรรม บุคคลที่มีครอบครัวที่อบอุ่น/รักใคร่ปรองดอง บุคคลที่มีเพื่อนบ้าน/มีเพื่อน ครัวเรือนที่ถูกหลานเชื่อฟัง/เคารพนับถือ สมาชิกในครัวเรือนไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอื้ออาทร/ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน/มีน้ำใจ มีเพื่อนบ้านเป็นมิตร/คอยสอดส่องดูแล/เป็นหูเป็นตา ผู้สูงอายุได้รับการดูแล/จัดตั้งกองทุน/ให้สวัสดิการ รวมถึงในชุมชนมีการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

6) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขด้านความมั่นคงทางชีวิตในครัวเรือนและชุมชน พบว่า ทุกตัวชี้วัดในด้านนี้ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปประเมินคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับมาก เนื่องจากว่าในวิถีการดำรงชีพของครัวเรือนทั้งสองกลุ่มฐานะนั้นไม่ได้ประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว พบว่า ในครัวเรือนยังประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น ค้าขาย รับจ้าง เลี้ยงสัตว์ จับปลา เป็นต้น (ตารางที่ 5) สอดคล้องกับงานของ เสรี พงศ์พิศ (2553) ที่ศึกษาทางรอดของคนไทยในชนบท พบว่า นอกจากอาชีพทำนาแล้ว ประชาชนในชนบทยังปลูกผัก เลี้ยงปลา ปลูก เลี้ยงกบ ทำชาจากใบข้าว เพราะเห็ดฟาง เพื่อบริโภคในครัวเรือนและหากเหลือก็นำมาจำหน่าย ซึ่งการประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพที่กล่าวมายังสอดคล้องกับผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม (2546) ผู้นำวิถีชีวิตเกษตรพึ่งตน ที่มีแนวคิดในการประกอบอาชีพว่า "ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก" กลับไปสู่วิถีแห่งความพอเพียง รวมทั้งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงการในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีการพึ่งพาตนเอง และตัวชี้วัดการได้รับการดูแลและเยี่ยมจากบุตรหลาน พบว่ามีความสอดคล้องกับรายงานเรื่องการดูแลผู้สูงอายุไทยให้มีชีวิตอยู่ด้วยความสุขของ โอภาส เสวกุล (2553) พบว่าการดูแลและสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90 ยังคงได้รับความเอาใจใส่จากสมาชิกในครอบครัวของตนเอง ซึ่งการดูแลดังกล่าวได้เพิ่มความสุขให้ผู้สูงอายุในระดับมาก และยังสอดคล้องกับศรีเมือง พลึงฤทธิ์ (2547) ที่พบว่า ผลการประเมินคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีบุตรหลานให้ความรักความอบอุ่น ให้การเลี้ยงดู เกื้อหนุนช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมผู้สูงอายุให้ยังคงมีบทบาทและเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในครอบครัวและชุมชนจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขเพิ่มสูงขึ้น ส่วนตัวชี้วัดด้านการบริหารงานของผู้นำ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ ภิรมย์ (2552) พบว่าการมีชุมชนเข้มแข็งจะส่งผลให้ประชากรมีความสุขในระดับปานกลาง แต่ในงานวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ (2552)

ได้ผลตรงกันข้ามในเรื่องการบริหารงานของผู้นำ โดยพบว่า นโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่ดำเนินการมาไม่ถึงกับกลุ่มครอบครัวที่มีความยากจนจริงๆ มีเพียง 3% ที่ได้ประโยชน์จากมาตรการเกี่ยวกับการช่วยเหลือคนจน โดยส่วนใหญ่คนที่ได้ประโยชน์จะเป็นคณะกรรมการ หรือหัวหน้าหน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคณะกรรมการชุมชน แต่คนจนจริงๆ ไม่มีโอกาสรับรู้ข้อมูลการช่วยเหลือจากภาครัฐ ซึ่งผลการศึกษานี้ได้ชี้ให้เห็นข้อแตกต่างทางด้านความไม่เท่าเทียมกันทางด้านข่าวสาร ด้านโอกาส ในกลุ่มคนจนยังคงโดนเอาเปรียบและโดนปิดโอกาสที่พึงจะได้รับเช่นที่ผ่านมา

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในด้านนี้สอดคล้องกับระดับของความสุขส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน (ตารางที่ 5) ที่ระบุว่า บุคคลควรได้รับความปลอดภัยในชีวิต ครอบครัวควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน ในด้านของชุมชนควรมีความรัก ความสามัคคี เป็นชุมชนปลอดอบายมุข/ไม่มีสิ่งเสพติด วัยรุ่นไม่ทะเลาะกัน/ตีกัน มีความยุติธรรม/เสมอภาคในชุมชน ชุมชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน/ไม่ลักขโมย ในชุมชนเคารพนับถือซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม/ยึดมั่นในศีลธรรม รวมถึงในชุมชนนั้นรับฟังความคิดเห็นกัน หรือมีการปรึกษากัน

4.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขระหว่างครัวเรือนยากจน และครัวเรือนทั่วไป ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้แบบประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การศึกษาระดับปัจจัยตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนในพื้นที่ตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อจำแนกตามประเภทของครัวเรือน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) คุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือน จำแนกตามประเภทของครัวเรือน ผลวิจัยพบว่า ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป เมื่อวิเคราะห์ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข 6 ด้าน 40 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขที่ครัวเรือนยากจนให้ความสำคัญใน 5 ลำดับแรกนั้นจะเป็น 1) ครัวเรือนของท่านมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย (4.78) 2) ครัวเรือนของท่านมีข้าวกินตลอดปี (4.75) 3) มีความสัมพันธ์ในครัวเรือนและเครือญาติที่ดี (4.74) 4) ครัวเรือนของท่านมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง (4.67) และ 5) สมาชิกในครัวเรือนของท่านไม่มีการเจ็บป่วย/โรคประจำตัว (4.66) (ตารางที่ 10)

ซึ่งในขณะเดียวกันหากพิจารณาองค์ประกอบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนทั่วไป พบว่า มีการกระจายตัวของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในด้านต่าง ๆ ใน 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ครัวเรือนและชุมชนมีน้ำสะอาดดื่ม (4.76) 2) มีความสัมพันธ์ในครัวเรือน

และเครือญาติที่ดี (4.75) 3) ครว้เรือนของท่านมีข้าวกินตลอดปี (4.74) 4) ครว้เรือนของท่านมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย (4.72) 5) มีการดำรงและสืบเนื่องประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น (4.70) และชุมชนของท่านตั้งอยู่ห่างไกลพื้นที่ที่เกิดภัยธรรมชาติ มีอันตรายนอกเหนือจากปัญหาธรรมชาติที่มีตามปกติอยู่แล้วเช่น น้ำท่วม แล้ง (4.70) (ตารางที่ 10)

จากผลการประเมินในเบื้องต้นนั้น พบว่า ทั้งครว้เรือนยากจนและครว้เรือนทั่วไปได้ให้ความสำคัญในปัจจัยด้านการมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต (มีเงิน อาหาร ที่ดิน และที่อยู่อาศัย) เข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้สมาชิกในครว้เรือนมีคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข ทั้งนี้เนื่องจากว่า ครว้เรือนส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทยังให้ความสำคัญกับการมีหรือการครอบครองที่ดินทำกิน รวมถึงการมีข้าวกิน เพราะครว้เรือนเหล่านั้นมองว่าการที่มีที่ดินทำกินนั้นสามารถทำให้ตนเอง และสมาชิกในครว้เรือนสามารถเข้าถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความอยู่ดีมีสุขมากกว่าครว้เรือนที่ไม่มีที่ดินทำกิน สอดคล้องกับงานของพรเพ็ญ ปานคำ (2552) ศึกษาความอยู่ดีมีสุขของครว้เรือนผู้ย้ายถิ่นอีสาน โดยการประเมินด้านการมีที่ดินนั้นทำให้ครว้เรือนผู้ย้ายถิ่นอีสานมีความสุขมาก ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นว่าการมีที่ดินเพื่อทำการเกษตรยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต การยังชีพของครว้เรือนส่วนใหญ่ยังพึ่งพิงระบบการทำเกษตรถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะเป็นที่ยอมรับว่ารายได้ส่วนใหญ่ของครว้เรือนชนบทนั้นมาจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรก็ตาม แต่บุคคลหรือครว้เรือนนั้นยังคงให้ความสำคัญกับการมีที่ดิน ที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร เพราะครว้เรือนชนบทส่วนใหญ่ถือว่าข้าวเป็นหลักประกันในชีวิต ในขณะเดียวกันจากการศึกษาความอยู่ดีมีสุขของครว้เรือนผู้ย้ายถิ่นอีสานยังพบว่า รายได้หรือเงินที่ครว้เรือนย้ายถิ่นถ่ายโอนกลับมายังครว้เรือนนั้นถูกนำมาลงทุนทางการทำการเกษตร และในขณะเดียวกันเองที่ดินนั้นยังสามารถแปลงเปลี่ยนเป็นสินทรัพย์เมื่อถึงคราวจำเป็น เช่น เจ็บป่วยขาดทุนทรัพย์สินทางการศึกษา เป็นต้น

2) ความแตกต่างของตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุข จำแนกตามประเภทของครว้เรือน ผลการวิจัย พบว่า ผลจากการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครว้เรือนยากจนและครว้เรือนทั่วไปมีระดับตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 12) โดยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยส่วนใหญ่ในครั้งนี้ถึงแม้จะจำแนกสถานะทางเศรษฐกิจแล้ว พบว่า เมื่อพิจารณาจากอาชีพหลักของครว้เรือนทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง คือ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเหมือนกัน ด้านรายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือนของครว้เรือนในสองกลุ่มตัวอย่งนั้น ไม่มีความเหลื่อมล้ำหรือแตกต่างกันมากนักไป (ตารางที่ 5) และถึงแม้ว่าครว้เรือนกลุ่มตัวอย่างจะประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม แต่พบว่าระดับความสุขและความอยู่ดี

มีสุขมีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานของสาลิณี เทพสุวรรณ และรสรินทร์ เกรย์ (2550) ที่พบว่า คนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีปัจจัยที่ทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขสูงกว่ากลุ่มคนที่ไม่ใช่เกษตรกร และเนื่องจากทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง อาศัยอยู่ในสภาพพื้นที่เดียวกัน มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมที่ให้เข้าไปใช้ประโยชน์เหมือนกัน จึงส่งผลให้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขในส่วนนี้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับด้านความสุข พบว่า คราวเรือนยากจนก็สามารถมีความสุขได้ โดยมีหลักในการดำเนินชีวิตที่แตกต่าง มีความสุขได้ภายใต้สิ่งแวดล้อมเดิม (สมพงษ์ จิตระดับ, 2552) และถึงแม้ว่าจะมีสภาวะแวดล้อมที่ยากจน ขาดแคลน แต่ก็สามารถมีความสุขได้ ดังนั้น ประเด็นความยากจนจึงไม่ใช่ข้อจำกัดด้านความสุขของครอบครัว ถือเป็น สร้างกระบวนการต้นแบบของครอบครัวที่มีความสุขได้โดยไม่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจสถานะ (พรรณพิมล หล่อตระกูล, 2552) โดยพบว่าปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนยากจนมีความสุขเกิดจากการคิดให้เป็นสุข ที่มองว่าความสุขเกิดจากสิ่งที่เป็นอยู่ เกิดจากความอบอุ่นภายในครอบครัว ความอดทน การยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต เป็นต้น (สมพงษ์ จิตระดับ, 2552) ความสุขไม่จำเป็นจะต้องมีฐานะที่ร่ำรวยหรือยากจน แต่ความสุขนั้นเกิดจากการที่เราสามารถหยิบบั้น โอกาสให้กับผู้อื่น (พสุ เดชะรินทร์, 2551) การอยู่ดีมีสุขต้องดูทั้งความสุขของแต่ละบุคคล ความสุขแต่ละสังคม และความพึงพอใจในชีวิต (Pankaj, 2007 อ้างถึงใน มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ, 2550) โดยความสุขในส่วนนี้ยังสอดคล้องกับรายงานของ นวลน้อย ศิริรัตน์ (2549) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาของประเทศไทยว่า รายได้ที่เพิ่มมากขึ้นไม่ได้ทำให้เรามีความสุขมากขึ้นอย่างเป็นสัดส่วนกันเสมอไป โดยภูฏานมองว่า ตัวชี้วัดความสุขจะรวมถึงความสุขที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก (Hedonic Happiness) กับความสุขภายใน (Eudaimonic Happiness) ที่เกิดจากความสงบภายใน การตระหนักรู้ตนเองและการอยู่ดีมีสุข Well-being (สมชาย จักรพันธุ์, 2549) พร้อมกันนี้จากการสำรวจของ World Value Survey (อ้างถึงใน นายแพทย์หม่อมหลวงสมชาย จักรพันธุ์, 2549) โดยมหาวิทยาลัยมิชิแกน ปี ค.ศ.2004 ใน 82 ประเทศทั่วโลกเกี่ยวกับ Subjective well being โดยดู Happiness และ Life satisfaction score พบว่า คนฟิลิปปินส์มีความสุขมากที่สุดในเอเชีย มากกว่าคนในประเทศที่ร่ำรวย เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน และมากกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยพบข้อสังเกตที่สำคัญในคนฟิลิปปินส์ คือ มีความยึดหยุ่นสูง และพึ่งพาตนเองพึ่งพาครอบครัวมากกว่าคนภายนอก

รวมถึงสามารถอธิบายความสุขในเรื่องความมั่นคงในการดำรงชีวิต ในด้านการมีภาระหนี้สิน ซึ่งพบว่า ในทั้งสองกลุ่มฐานะมีอัตราการเป็นหนี้ในระบบ และมียอดการเป็นหนี้ที่สูงไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าครัวเรือนทั้งสองกลุ่มฐานะยังมีความสุขในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานของณัฐกาญจน์ สาสิงห์ ปิงปอนด์ รักอำนาจกิต รสรินทร์ เกรย์ และสุจิตา ชำนิวิทย์กรณ์ (2550)

ที่พิจารณาจากภาวะหนี้สินของผู้กู้เงิน พบว่า ความสุขของผู้กู้เงินแต่ไม่คิดว่าเป็นภาระ อยู่ในระดับสูงกว่าผู้ที่ไม่กู้เงิน เพราะคิดว่าการมีหนี้หรือไม่มีหนี้ที่ไม่เป็นภาระหนักมาก การกู้เงินนั้นเป็นภาระในปัจจุบันและอนาคต และจากข้อมูลพื้นฐานตำบลยางคำ พบว่า ครัวเรือนที่มีหนี้สินไม่คิดว่าการมีหนี้สินเป็นภาระ เนื่องจากว่า การมีหนี้ดังกล่าวนี้ครัวเรือนสามารถชำระคืนเงินได้ และครัวเรือนได้อาศัยกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนนำมาหมุนเวียนใช้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและการถ่ายเทเงินทุน ซึ่งจะเป็นการจัดการทรัพยากรทุนที่เข้ามาสู่ชุมชน ตามความเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละครัวเรือน โดยชาวบ้านส่วนใหญ่กล่าวว่า “....มีหนี้ ก็มีความสุข เพราะการมีหนี้ก็เหมือนการที่เรามีเครดิตในการใช้จ่ายเงิน มีหนี้เปรียบเหมือนมีหลักประกันในชีวิต....” (โครงการวิจัยความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในประเทศกำลังพัฒนา, 2548) และจากการศึกษาผลการวัดความอยู่ดีมีสุขภาคประชาชน ในสามกลุ่มอายุทั้งเพศหญิงและเพศชาย (18-30, 31-60 และ 60 ปีขึ้นไป) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหนี้ในภาครัฐและเอกชน สาเหตุของการเป็นหนี้มาจากความอยากได้เครื่องอำนวยความสะดวกในชีวิต โดยประชาชนมองว่าในความเป็นทุกข์ที่เกิดจากการเป็นหนี้ ก็มีความสุขที่ความต้องการของตนและครัวเรือนได้รับการตอบสนอง (Jongudokran, & Camfield, 2006) สอดคล้องกับงานวิจัยของ คารุณี จงอุดมการณ์ และคณะ (2550-2551) ที่ศึกษาเชิงคุณภาพกับเพศชาย และเพศหญิง ใน 3 กลุ่มฐานะ (รวย ปานกลาง ยากจน) พบว่า ภาวะของความอยู่ดีมีสุขของบุคคล ครัวเรือนทั้งสามฐานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกัน โดยพบว่าทุกฐานะมีระดับความสุขและความอยู่ดีมีสุขในการดำเนินชีวิต ยกตัวอย่างข้อความการสนทนา เช่น ฐานะยากจน กล่าวว่า “.....ครอบครัวส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องหนี้สิน และการมีรายได้น้อย แต่ก็สามารถอยู่ได้ ไม่ขัดสน สามารถใช้จ่ายหมุนเวียนเงินทองได้ และครอบครัวรักใคร่กันดี มีความซื่อสัตย์ทำให้มีความสุข.....” ฐานะปานกลาง กล่าวว่า “.....ถึงแม้จะมีหนี้สิน แต่ก็พออยู่พอกิน พึ่งพอใจที่ครอบครัวมีความสุขไม่เดือนร้อนขัดสน และไม่มีโรคภัย มีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น ได้สัมผัสธรรมชาติ ได้รับความสุขจากผู้อื่นที่มีน้ำใจ มีศีลธรรม โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือกัน....” ฐานะรวย กล่าวว่า “.....พอใจกับการมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย มีหนี้สินที่สามารถมีกำลังพอที่จะชำระได้ มีสุขในเรื่องของการมีความพร้อมในเรื่องปัจจัย 4 มีสุขภาพแข็งแรง.....” จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า ความอยู่ดีมีสุข ความสุขเกิดจากความพึงพอใจในชีวิตในการที่จะมีความสามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง และของครัวเรือน

เกี่ยวเนื่องมาถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้รับแนวคิดด้านการกระจายอำนาจทางการคลัง โดยการกระจายภารกิจในการสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และผู้ที่สังคมควรช่วยเหลือเกื้อกูล ดังนั้น นโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ ยังดำเนินงานด้านการช่วยเหลือประชาชน ตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้คนไทยอยู่เป็นสุขทั้ง กาย ใจ สังคม และปัญญา โดยการสร้างระบบสวัสดิการโดยถือเป็นสิทธิ

ขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และ ผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการศึกษา การรักษาพยาบาล การมีรายได้เมื่อชรา (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2551) โดยการช่วยเหลือดังกล่าวนั้นยังเป็นการช่วยเหลือบุคคลหรือครัวเรือนที่ประสบปัญหาทางความทุกข์ยาก ความเดือดร้อน เช่น การช่วยเหลือเรื่องถุงยังชีพหรือของใช้ในครัวเรือน เมื่อเกิดภัยทางธรรมชาติ การให้เบี้ยยังชีพ การให้เงินสงเคราะห์ ด้านการตรวจสุขภาพ การส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น และจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ/โครงการช่วยเหลือของ อบต. (ตารางที่ 5) ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไป ยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ให้สามารถเข้าถึงได้ทุกครัวเรือน และมีความสะอาด ซึ่งความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบลสามปี พ.ศ. 2551-2553 ขององค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ สาเหตุส่วนหนึ่งเนื่องจากว่าเป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน และระหว่างอำเภอใกล้เคียงยังไม่ได้รับการพัฒนา และเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มฝั่งแม่น้ำมูล และริมฝั่งลำน้ำเสียว ทำให้ในฤดูฝนบางหมู่บ้านจะถูกตัดขาดเนื่องน้ำท่วม เช่น บ้านคอนจิก บ้านท่างาม บ้านคอนสำราญ รวมถึงบ้านคอนหม่วย เป็นต้น และเนื่องจากการตั้งครัวเรือนในปัจจุบันนั้นขยายไปตามสภาพพื้นที่รอบหมู่บ้าน ทำให้ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังขยายออกไปไม่ครอบคลุม ทั้งเรื่องของไฟฟ้า น้ำประปา (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ, 2550) ดังนั้น จากการดำเนินตามนโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ ที่เน้นการบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนทางด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน จึงส่งผลให้ครัวเรือนยากจนและครัวเรือนทั่วไปมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขที่เหมือนกัน

ผลการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของครัวเรือนดังกล่าว ยังสอดคล้องกับผลการประเมินระดับความอยู่ดีมีสุขในชุมชน ของตำบลยางคำ อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด จากผู้นำชุมชนในพื้นที่ทั้ง 13 หมู่บ้านโดยการสุ่มเลือก² พบว่า มีการประเมินระดับความอยู่ดีมีสุขในชุมชนอยู่ระหว่าง 50 % - 85 % จากการมีข้าวกิน มีทรัพยากรทางธรรมชาติ (แม่น้ำมูล แม่น้ำเสียว ป่าทาม กุดเป่ง ฯลฯ) มีอาชีพเสริม มีความอบอุ่นในครอบครัว ความสามัคคีในหมู่บ้าน รวมถึงการเข้าถึงระบบโครงสร้างพื้นฐาน (บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ, 2551-2552)

² การสานเสวนา หรือโสเหล่เสวนา (Dialogue) เป็นกระบวนการมาฟังอย่างตั้งใจ โดยเชื่อว่าคนอื่นก็มีบางส่วนของคำตอบ พร้อมทั้งจะร่วมมือกัน ไม่ได้มาเอาเพื่อเอาชนะกัน มองอดีตเป็นบทเรียน แต่พูดคุยกันในเรื่องที่อยากให้เกิดอนาคตเพื่อเป้าหมายเดียวกัน การสานเสวนาเป็นกระบวนการที่คนไทยใช้มาตลอดแต่เรียกชื่อต่างกันไป เช่น อีสาน เรียกว่า โสเหล่หรือโสกับ ภาคเหนือ เรียกโละกันหรือโละกัน ภาคตะวันออก เรียก พูดคุยกันดี แถวสุรินทร์ ศรีสะเกษ เรียก ปักรั้ว คะเนือ คนภาคใต้โดยรวมจะใช้คำว่า สภาภาแฟ เป็นต้น (ศ.นพ. วันชัย วัฒนศัพท์ สถาบันพระปกเกล้า ค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2553 จาก <http://portal.in.th/peace-strategy/pages/4770/>)